

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. VII. Adversariorum index, quâ methodo construendos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

lum, in pedibus mineis quini digituli, in digitalis totidem facula unguinum, sed innoxia, numerabantur. Cetera omnia erant intacta nivi simillima.

Avem è rostro, scriptorem hunc è stylo facillimè noveris. Sed forsitan non ingratum erit audire, quid è sententiâ Platonis sit Conscientia. Ita loquuntur Adversaria mea.

CONSCIENTIA. Plato autumat singulis hominibus in vitâ agendâ testes & custodes singulos additos, qui nemini conspicui semper adsint, arbitri omnium, non modò actorum, verum etiam cogitatorum. At ubi vitâ editâ remeandam est, eundem illum qui nobis præditus fuit, raptare & trahere veluti custodiam suam ad iudicium, atque illic in causâ dicendâ assistere: si qua commentiatur, redarguere, si qua vera dicat, asseverare: profusè illius testimonio ferri sententiam. Proinde vos omnes, qui hanc Platonis divinam sententiâ me interprete auscultatis, ita animos vestros ad quæcumque vel agenda vel meditanda formare, ut sciatis nihil homine præ istis custodibus nec intra animum, nec foris esse secreti, quin omnia curiosè ille participet, omnia vifât, omnia intelligat, in ipsis penitissimis mentibus, vice conscientia diverfetur. Hic, quem dico, profusè custos, singularis præfectus, domesticus speculator, proprius curator, intimus cognitor, assiduus observator, individuus arbiter, inseparabilis testis, malorum improbator, bonorum probator, si ritè animadvertatur, sedulo cognoscatur, religiosè colatur, ita ut à Socrate industriâ & innocentia cultus, est in rebus incertis prospector, dubiè præmonitor, periculosis tutor, egenis optulator. Qui tibi queat tum in feminis, tum in signis, tum etiam fortasse coram cum usus postulat, mala avertuncare, bona prosperare, humilia sublimare, nuntantia fulcire, obscura clarare, secunda regere, adversa corrigere.

FORTVNATÆ INSVLÆ. Ubi nullâ umquam nubes calum asperant, nulla bruma segetes extinguit, nulli ætus adurunt: sed puro incorruptoque aëris tractu liquidi ac pellucidi fontes campos alluunt, patentisque hinc inde plagæ, & amœna, seu salubritate montium, seu planitierum æqualitate regio, homines ait genio loci, & fortunâ suâ dignos. Non illic in honore supellex curiosa, non gemma, non imperium, non opes, non ea omnia, quibus, impotens hominum libido pretium fecit: qualis hæc terra? quàm sponte suâ, nullis subacta ligo nibus, autumno fructus omnis est ferax, vere primo flores humo exerit, hieme aprica est, nec comam ponit, æstivo sole, nemore & fonte frigeferit. Has insulas, beata hæc Tempe, hunc paradysum nusquam nisi in cælo reperite est.

Verum ne profana solùm à me putes excerpta, en etiam sacra meis Adversariis inserta. Sed satis erit, existimo, nominâsse titulos, eorum explicationes legemus, cum plus otii fuerit.

VITIA ALIORVM TEGENDÂ.

NEMO MALVS NISI STVLTVS.

PECCATA OMNIVM OMNINO MALORVM CAÛSSA.

Hujus generis innumera monstrare possim, quæ cum delectu superioribus annis collegi. Hos autem titulos, Neminem malum nisi stultum: Peccata omnium malorum causam esse, &c. illustrissimè persequitur & explicat Salvianus Massiliensis Episcopus, qui anno à Virginis partu quadringentesimo sexagesimo vixit, & plurima scripsit, sed ad nos non pervenerunt, nisi quatuor libri de Ecclesiâ, & libri octo de Dei Providentiâ: ex horum quarto excerpti titulos proximè notatos, præsertim cum auctor sit verus, gravis, eruditus, illustris, & reverè ad illud ævi latinus ac elegans. Tantò autem in exscribendo promptior fui, quantò certior eram, librum non ubivis fore obvium. Sed de Adversariorum indice paucula subjungamus.

Tom. II.

CAPVT VII.

ADVERSARIORVM Index quâ methodo construendus.

Qvod de Indice Lemmatum dixi, hoc in isto etiam Index Adversariorum, Alphabeti series attendatur, & cuius characteres quatuordecim, plures aut pauciores pagellæ assignentur, prout gracilis aut crassus est characteris indicis liber. Nec enim opus, ut omnes litteræ pares numero pagellas habeant. Nam K. Q. X. Z. & similes, qualis est etiam flutis littera H. non grande Indicis spatium occupabunt. Jax, supra notui, Excerpta videri scribenda in quarto, indicem in octavo. Sicut igitur in Lemmata construendum indicem dixi, ita suus etiam Adversariis erit assignandus. Compendio ejus rei exempla subjiciam. In Lemmatibus è primis quinque litteris exempla posuimus, idem hic faciamus è quinque sequentibus. Verbi gratiâ, si Adversariorum indicem inspiciam, in characterè F. hoc reperio initium.

- Funera Cholichorum.
- Faces prælii auspices.
- Faces funerum & nuptiarum indices.
- Florum sparsio.
- Fatua Dea sacrificium.
- Fortuna aurea.
- Fugitivorum calumniatorum stigmata.
- Flabellum somno conciliando, aut ventulo.
- Fieri qua tibi non vis, alteri ne feceris.
- Familia ordinanda præceptiones.
- Forma concilianda artes.
- Fausta nomina.
- &c. &c.

Explicationes singularum, inscriptionum quâ pagina sint quaerendæ, numerus adscriptus indicat. Initium sequentis litteræ G. hoc est.

- Gigantes heroes.
- Gemmarum vilitas, & pretium.
- Gigantis fraterculus.
- Gleba injectio.
- Gypsisima manus.
- Gula antidotum.
- Gradus ad vitia deficientis.
- Gladus Castriotti, & Bullionii.
- Galli vaticinium.
- Gallina appenso milvi capite inquisitissima.
- Gloria sumus pretiosus, sed momentaneus.
- Græca Calenda.
- &c. &c.

Eadem est ratio litteræ flutis, seu aspirantis clementi, H.

- H. D. M. Hæc domus mortui.
- Hoc age.
- Histrionum sollemne verba, muta loquacitas.
- Herba viva.
- Homo homini lupus.
- Hieronica.
- Hic vel ibi.
- Hilarem & celerem datorem diligit Deus.
- Hecalesum sacrum.
- Hora.
- Helinium.
- Herodiadis facinus.
- &c. &c.

Hæc in exemplum recito, cetera omitto. Liquer, ni fallor, hic excerptendi modus, quem pariter in proximâ vocali observabis.

- Iurandi ritus.
- Insignia principatus, ignis, alia.
- Iuvenalia.

SSS

Inferium

Inferium vinum.
 Injuriarum obliuio.
 Imaginatio vis maxima.
 Imagines Imperatorum olim quanti fierent.
 Inequalitas in orbem maxima.
 Iudicium temerarium quomodo frenandum.
 Impedimenta profectus in virtute.
 Iocare, aut rere, cum ueris.
 Iudicii humani contemptus.
 &c. &c.

FAVST. Sed nunquid inter Lemmata censebas jam supra iudicium temerarium, quod modò inter Adversaria collocasti? E. V. O. Nihil piaculi hoc est: idem & inter Lemmata, & inter Adversaria, & inter Historica referri potest. Ad Lemmata spectat, cum rei auctores breviter annotantur. Idem Adversariis inferendum, cum diductior accedit explanatio. Idem ad Historica pertinet, cum rei gesta series narratur, aut certe subnotatur, quis scriptorum eam narret. Et ut omni religione te solvam, nihil esse erroris scias, Adversariis inscribere, quod ad Historica videatur pertinere, modò inscribatur: index ditimet controversiam. Iudicium hic subinde hallucinatur, parum refert. Modò tui armeni pecus sit; de stabulo non litigemus. Sed ut in paradigmatum huius indicis quinque characterum exempla sint, prout cepimus, vide initium etiam sequentis elementi.

Larvata funera.
 Lucar.
 Laticlavii.
 Luctus, inhonoris demon.
 Littere breves.
 Lua.
 Littera lepori infusa.
 Liber vita.
 Locus non facit sanctum.
 Linum Indicum.
 Lararia.
 Laterna surda.
 &c. &c.

Hæc omnia, quod sapius jam monui, in exemplum monstro. Tu alios, atque alios tibi titulos para. Habes indicem Adversariorum. Faciamus gradum ad Historica, quorum tibi paradigmata paucis exhibebo.

CAPUT VIII.

HISTORICA ad quem modum excerpanda.

Tertia classis, Historica, & que in eam classem sunt inferenda.
 Hic classis tertie nomen dedimus, HISTORICA. Quidquid igitur ad historiam sacram, profanam, veterem, novam, Latiam, Græcam, barbaram spectat, in hanc classem excerpendum est; sive id fusiùs, & verbum è verbo placeat exscribere, sive historiam brevissimè notare consilius videatur. Utriusque modi exempla subjiciam, tam historiam breviter notatam, quam integrè descriptam. Hic autem obvia sumo, & quæ priùs oculos manusque occupant.

FORTUNE LUDIBRIVM Alvarus Luna. Hic ab humili fortunâ ad summum pervenit: in præceptis eum ambitio dedit. Nihil ad regnum præter nomen deerat. Tandem bona ejus omnia occupata, ipse Majestatis damnatus, mulâ ad supplicii locum vectus est. In medio foro theatrum, in eo crux alta, & geminæ faces, tapete substrato. Luna conscendens locum, crucem veneratus, annulum signatorium & galerum amanuensis puero dedit: proximæ felicitatis cum præfenti fortunâ comparatio, inimicis etiam lacrymas excusserat. Erat uncus ferreus sublimi ligno confixus. Rogat carnificem, & quem in usum paratus esset? Ille, ut se junctum à trunco caput imponatur. Subdit Alvarus: Post mortem de corpore facito, quod lubet. Viro forti mors turpis esse non po-

Viro forti mors turpis.

A test, nec immatura. Simul dilorticatis tunicis inreperide caput securi subjecit, anno 1453. III. Nonas Julii. * Triginta annos ita in aula dominatus est, ut nihil nec majoris nec minoris rei, nisi eo arbitro gereretur; ita ut nec Joannes III. Rex Castellæ vestem mutaret eo non consilio. Truncus in theatro relictus, pelvi juxta postâ ad colligendam stipem, quâ sepeliretur homo paulò antè regibus potentia exaquandus. Sic res humane variant. Alvarus prioribus annis varem consuluit: prædictum est, Cadahalsum exitio fore. Est oppidum hujus nominis in Hispaniâ, quod semper vitavit Luna, & significat etiam ferale theatrum, quod vitare non potuit. Joana Mariana l. 22. Rerum Hispan. c. 13. mihi pag. 47. De Comite Essexio in Angliâ Jul. Cæsar Bulengerus lib. 11. Rerum Gallicarum, mihi pag. 335. Bitonius capite plexus in Galliâ; eventus miri. Idem pag. 339. & seqq.

De similibus fortunæ ludibriis innumera profus excerpit. Ante diem clauso componat vesper olympo, quàm hæc omnia recitem. Postquam ego his talibus hominibus theatrum ingens implere, & adornare scenam amplissimam è tot tamque variis tragediis. Fac initium excerpenti, Faustine, & experieris, quàm crebra sint in omni historiâ hæc fortunæ crepitacula. Sed en etiam paradigma historiarum quas brevissimè annotavi.

TRANSFUGA CRUCIFIXI, & elephantibus substrati, proterendi. Valer. l. 2. c. 2. Auctor passim obvius est, ideo rem paucis notavi. Hoc autem historiæ veteris est; addo recentioris.

NEBULÆ DULCARIÆ missæ juveni, sed venenatæ; & qui mortem evaserit. Sodalis Parthenius, l. 2. cap. 8. pag. 317. liber in manibus est.

INVENTIO QUANTI SIT, Christophori Columbi ovum monstrabit. Lipsius l. 1. Antiquarum lectionum, initio. De Archimede hic plura, pag. 143. & 145. Addo fusiùs notatum.

FAUSTI VITES. Convivas habuit infaustus ille Faustus multos amicorum. Petierunt hi, vites uvis prægnantes sibi repræsentaret in mensâ, quamvis putarint brumæ tempore ab uvis tam alieno, id fieri non posse. Nec tamen difficilis fuit magus persuasus. Vites igitur præstigiis è mensâ evocat racemis vegrandibus plenas. Priùs tamen eam omnibus edicit legem, ut alto silentio expectent, dum jubeantur uvas carpere. Omnes se legi obtemperaturos recipiunt. Mox infamias artifex, incantamentis carminum ita oculos appotæ turbæ præstrinxit, ut illis tot botri miræ magnitudinis, & succo maturo pleni apparerent, quot eorum mensa numerabat. Omnes ergo in gulam hanc avidissimi, jamque non nihil sitibundi è temulentia, suum quisque cultrum ad uvam sibi proximam apponit, dum modimperator Faustus jubeat secare. Natant omnium dentes salivâ, & in altissimam hanc voluptatem pruriunt. Hoc situ aliquamdiu tenentur; ingens omnium expectatio: dum cultro jugulent jam captam prædam. Tandem formosissima vitis evanescit & in fumum abit. Illi nebulâ magicâ jam dispulsâ, visi sunt singuli suum quisque tenere nasum appposito cultello jam jam pro uvâ secandum. Quod si quis immemor præcepti aut contemptor, botrum sibi delictum præcussisset. Hic omnium risus, & indignatio.

Hoc totum excerpit, sed meis verbis. Vide Simonem Majolum part. 2. Canic. Joachimum Camerarium in Horis Subseciv. cap. 70. Ad has Fausti vites, historiam refero nobilissimam, de Auxentio, qui à Licinio Imperatore jussus, aut Baccho uvam ponere, aut militarem zonam solvere, ac facessere; ille nihil cunctatus zonam liberrimè solvit, Christum confessus. Suidas id fuscè narrat, voce, Auxentius, pag. 156. Addo breviter enotata.

BOMBARDA HOMINE ONVSTA. Massijus de Didaco Mesquira l. 9. Hist. Indicæ pag. 259. vide Lipsium in Poliorceticâ analictis.

LIBE-